

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy íven. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiado tulajdonosnál úri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny felvétetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezés. — Közlekedések ügye III. Országgyűlés: kerületi tanácsok az városrendezési választványi munkálat fölött, különösen a polgar-képesség, választási és szavazási jogról, előleges. Törvényhatóságok: Zemplén megye közgyűlése; sárospataki tisztújítás.)
Külföld. (Olaszország, Törökország's elegy.)
Értesítő.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ó cs. ap. kir. felsége L. angvi es er József kulai plébénust magdolini czimzetes préposttá kinevezni legkegyelmeseb. méltóztatott.

Közlekedések ügye.

III.

Sajátságos manoeuvre.

Országgyűlésünk indulása szép és dicső volt. Első lépése — a választfelirat — méltó volt oly törvényhozáshoz, mellyhez annyi remény, annyi várakozás csatlakozék. E remekműben, e pontig az ellenzék is hű maradt azon üdvös elveihez, hogy ellenzését nem személyre, de ügyekre intézi, hogy sérelmi diaetákat kerülni fog, hogy lépéseit úgy teszi, miszerint ne a multak sebeit szaggassa fel, hanem inkább a jövődö fejlődésre függeszse figyelmét.

Azóta ezeket's még többet halljuk emlegettetni a vezérszónok által, de csak azért, hogy megemlékezzünk, miszerint a hazai érzelmek fölmagasztaltságában a kebel istene suttallatai közt az élet kineveti a logikát.

A közlekedési ügyet illetőleg eddig három lépéstörtént, mi annak jövődöjét érinti, 's mind a három cselekvés nem a siker ohajtásának, de oly sajtászerű manoeuvreknak színtét viseli, mellyel eredményt aratni alig lehet. Legyen nekünk megengedve ezeket sajtá fölfogásunk szerint egymás mellé állítva elemezni és szerényen kifejtetni.

Első manoeuvre a vezér dec. 2ki beszéde (l. f. 1848ki Társalkodónk 4dik vagy a Pesti Hirlap 1017. sz.) Mi nem akarjuk olvasóinkat a szép mondatok's tömött phraseologia gazdag tárába vezetni, egyszerű állításokat hozunk fel, 's okoskodunk belőlök nem mélységes statusférui bölcseséggel, mire árva fejünk nem termelt, de amugy egyszerűjőzan táblalabirói modorban.

Az országos pénztárra, az országos szükségek fődözésére késznek nyilatkozott 43 megye.

A házi adó viselésére 29 megye, következőleg az ország közszükségeit — mellyek közt első helyen a közlekedések ügye áll, azaz: az ország anyagi fölvirágzása — fődözn akarja majd az egész ország; a háziadót megajánlja a többség!

Ezekhez így szól a vezérszónok fölhevott beszédében: „Vigyázzanak hát, kik a 43 voksbavetik számvetésüket, meg ne támadják a mi hozzájárulásunk alapját, melly a házi adóbani részvétben áll; mert ha alólunk ezen alapot kirántják, az országos pénztár is öszzerogyik.“

Ez a mi egyszerű logikánk szerint annyit tesz: ha ti a házi adóbani részvétől elálltok, mi viszont az országos pénztárt buktatjuk meg. Vagy

Ha ti a nép fődálló terheiben nem osztotok most, mi viszont nem engedjük, hogy az ország anyagi ereje kifejtésék, a nép vagyonosabbá, a haza virágzóbbá legyen!

Nekünk sem házi, sem hadi, sem semmi adó ellen kifogásunk nincs; adná az ég, minélelőbb ki volna egyenlítő köztünk 's a nép közt a kedvetlen viszony, hogy megszűnnék végképp ennyi lamentatió tápláléka lenni azok szájában, kik azt legkevesebb érzik 's enyhítésére tán legkevesebbet tettek. Azonban a kérdések illy tühégre állítása, e fenyegetőzés bizonyosan nem emeli morális súlyát az ügynek, sem nem teszen tanubizonyosságot a siker iránti vágyról.

Azon sok ezer committens amott a megyékben, ama simittatlan gyémánt boeskor-talpakon, kik csak minapában ölmosokkal dorongolták le a háziadót, még mai napig sem sokat tudnak a néppeli osztakozás magasztos érzelmeiről; 's ha e dicsőség fejében viszzük a terhet nyakukra — ne ámit-suk önmagunkat — bizony kedves dolgot nem cselekedünk nekik; de ha a közlekedések et is nyernek, 's látandják a közvagyonosodás haladását a teherből kifejtetni 's az által érezni fogják, hogy nemcsak nem súlyednek terheik alatt, de még épülnek is, megnyertük őket a jövődönök. Ne feledjük ezt!

A felsőtábla elháritá az öszszeütöközés kövét, 's lesz tán országos pénztár, lesz házi adó is; hála az égnek!

A második manoeuvre ebből áll: az adó tárgyában országos választvány küldetik ki, természetesen azért, hogy számot vetve, az ország fedezendő szükségéiről 's annak forrásairól véleményt adjon be a törvényhozásnak.

Önként következett volna ebből, hogy minden incidentalis kérdés, melly e nemben idöközleg fölmerül, oda utasításék 's ott tárgyalásék, hol egyedül lehetséges minden viszonyok együtti combinatioja.

Azonban egyszerre fölkerül a kerületi ülésben a vukovári fumi társulat folyamodása, melly az országtól sok egyéb apróság mellett 5 egész percent évi biztosítékot kér, vagy is a társaság hozzávetőleges számvetése szerint évenként 600 ezer pítot.

Azt hittük volna, hogy az országos adó illy nevezetes, tán legnagyobb rovata azon országos választvány által fog vizsgálat alá vétetni, melly e tárgyban kiküldetett.

Nem. E' kérdés — a vukovári fumi vasut ügye — kerületi választványra bízott.

Ez persze nem a journerozása, hanem forceerozása a dolgoknak. És most következik a harmadik manoeuvre.

A kerületi választvány megkezdí gyűléseit. Természetesen zárt körben, annak tiltkait mi nem tudhatjuk. De szól a tény hangosabban, mint a szavak, mellyeket nem hallhatánk.

Minapi kerül ülésben, ha jól emlékezzünk a városi ügy langyos tárgyalása közben, felszólal Pest megye egyik érdemes követé 's incidentaliter oda veti indítványkép, miszerint jó lenne ama kerületi választványhoz, melly a vukovári vasut tárgyával megbízott, Szerém és Verőcze megyék követeit oda sorolni. Elfogadtatik.

Mit teszen ez?

Szerém megye székhelye: Vukovár; Verőcze megyét a vukovári vasut egész hosszában szeli át; tehát oly választványhoz, melly 16 megyei, 4 városi, 1 kerületi, 1 káptalani tagokból, határozott számban, határozott arányban, titkos szavazással választatott meg, per incidens odaconclamáltatni a két legérdekeltőbb megye követeit, ez nem egyéb, mint szavazati szorultság, nem egyéb, mint korteskedés.

Nem minket illet a fenálló formákra emlékeztetni. Isten mentsen. De kérdjük minmagunkat 's árva fejünket: vajjon a magyar nemzet egyedüli üdvössége, a vukovári fumi vasut, azon megyék pártfogására szorúé, mellyeket eddig mindig az illyrismus színében láttunk felmutattatni. Azon népfajszövetségére szorúé a vukovári vasut, mellyet minap egy reggelire fel akartunk falmi?

Mi szerentes oldról. De e lépésben oly influxust látunk, mi a gyöngye kedélyeket könnyen balhiedelemre vezethetné. Kik így okoskodhatnak falusi együgyűségökben:

A választvány, melly az ország nevében a vukovári társulattal alkuszik, egész 5 kamat biztosítás, azaz, nagy évi pénzfizetés, 70 éves szabadíték, szállítási bérek, egyenval vagy párhuzam elleni tilalom, 's isten tudja, minő más előnyök iránt, — mégis csak fél a vukovári társasággal szemben, melly úgy áll egymás ellenében, hogy minden előny egyiknek, teher a másik számára. 'S ha a francia kamarákban feltűnt, hogy annyi vasutrészvényes szavaz az országos vasutak terhei fölött, miért ne tűnjék fel a magyar kamrában, hogy a vukovári társaság igazgatója 's főrésztvényese úgy áll a választványban, mint egyik alkuvó az ország részéről, kivel? önmagával! Ez bizony szép vásár lehet! gondolja magában a falusi táblalabiró nagy együgyűségében.

És ha aztán látja, miszerint a főnebbi manoeuvre mind egy kézből kerül, 's ott követ — vukovári fumi társaság igazgatója, és főrésztvényese egyszemélyben működik, bizony ha árva feje megzavarodik az ember fiának, ne csudálkozzunk rajta.

ORSZÁGGYŰLÉS.

Febr. 17-én 56ik kerül ülésb. elnökök: Papszász L. Bihar és Hunkár Veszprém követei; jegyző: Házmán F.; tárgy: városi ügy. Elnök jelenti, hogy a hiteles kerületi jegyzőkönyv kinyomatása iránt beszélt személynök ő méltóságával, ki megígéré, hogy e felbő nádor ő fenségével mielőbb értekezni fog. Egyszersn ind tudatja, miszerint a jegyzőkönyv vezetője Kocsis Péter már három hét óta fekvő beteg levén, a jegyzőkönyv ezalatt más által szerkesztetett. Jegyző olvassa a 34ik §t az újabb módosítás szerint szerkesztve, mint azt már előbbi tudósításunkban közöltük. Bónis (Szabolcs): Ha jelen szerkezet, mint olvastatott fog a törvényben állani, könnyen azt vonhatják belőle ki, miszerint a curia kisajátítás nélkül is a városi törvényhatóságba keblezhető. E' zavar elkerülése végett új szerkezetet ajánl. Somics. A bajon segítve mindaddig nem leend, míg a bekeblezés a magánva-

gyon szerzésről szóló szakaszhoz ragasztatik. Ez nem magánvagyon szerzési mód, hanem törvényhatóság alá vetés. Azért külön cikkbe ajánlja foglaltatni a mult országgyűlési ez ügybeli megállapodást. Kossuth. Ez is elfogadható, de ha a szabolesi módosításban a haszonvétel szó helyett ez tétetik, 's az illyképen kisajátított udvartelek kiváltságos természetét elveszti, megállhat a jelen szerkezet. Bónis. Felolvassa módosítványát: *A város, a határin belül fekvő nemesi udvartelek kiváltsági haszonvételeit, akár magán-egyezkedés, akár alispáni itélőszék előtt keszendő és a törvényssékre, birtokon belül, onnan pedig birtokon kívül felebbezendő per utján a birtokos teljes kármentesítésével kisajátíthatja, és a kiváltságos haszonvételeire e képen kisajátított udvartelek a város hatóságába bekeblezettek tekintendők.* És ez külön t. i. 35ik §us lenne. Ez el is fogadtatott, Balogh (Gyórm.) indítványára pedig a mult országgyűlési megállapodás a bekeblezés követkevényeit illetőleg, némi, Kossuth által ajánlott módosítással, új §ba foglaltatni elhatározottat, melly szerint a 36ik §us ez leend: *A bekeblezett nemesi telkek és birtokok kiváltságos tulajdonságukat a bekeblezés által elvesztik, a városi telekkönyvbe beírattak, és minden tekintetben a város hatósága alá vetettek.* Sáp S. (Debreczen): Megengedtetni kéri, hogy a városi határba eddig beszegellert birtokok is bekeblezethessenek. Bónis (Szabolcs): A törvénynek vizsgálható ereje nem levén, azon curiák, mellyek a városnak elzálogosítva vannak, e §us ereje alá nem vonhatók. Illyek találtatnak Debreczenben is, mellyekhez néha egy- vagy két pusztá is tartozik; de ezek ép azért zálogosítottak, mert illető birtokosaik a tulajdoni jogot fen akarák tartani. Sáp S. Ó a bekeblezhetést csak azon esetre kívánja megengedtetni, ha a város a beszegelléseket megörökíté, azaz megvette. Bernáth (Ung): Buda feltétet akart kitűzetni, melly alatt e curiák mulhatlanul bekebleztesse. Szerinte sem kellett volna a bekeblezési törvényt eljárást magánbíróra bízni, mert ez alkotványt érdeklő kérdés, miben magánbíró nem procedálhat: ugyanazért egy országos küldöttséget vél ez ügyben megbízandónak. Ezzel a 36ik § fölötti vita bekeblezettel. A mult ülési tudósításban közölt 35 és 36 §§ok pedig változatlanul meghagyatva 37 és 38ik §§kálnék. Következett a közoktatásról szóló §us, mellyet tegnap Kossuth indítványozott, melly szerint az iskolák, lelkészek költségeit ezentul a városi házi pénztárból lennének fizetendők 's pedig azon arányban, miképen az illető bevett vallás-felekezeti polgárok, 10 évi középszámítással, a közterhekhez járultanak. Ez indítvány hosszabb vitára szolgált anyagul. Pacz Olaj (Hont): Most már e § a juspatronatust vagy eltörli, vagy odaviszi a dolgot, hogy viszonsóság elvénél fogvást a protestans lelkész választásába katolikusok is befolyjanak. Bónis. Ha a város egészben fizetné a protestans lelkészt, akkor tán minden polgar igényelhetne választásába befolyást: de mivel csak adóaránylag fizetetik a városi házi pénztárból a prot. lelkész, az eddigi gyakorlat fenmarad. Pázmándy. A jus patronatust nem a protestans felekezett, de a 60 személy, vagy is a választott polgárok gyakorolják, 's ha a prot. egyháza is kiterjedhetne a jus patronatus, megtörténheték, hogy a 60 személy katolikusokból állván, a protestans egyháznak katolikus lelkészt választanának. Asztalos (Mármaros): Ugy látszik, minden vallás papjának a városi pénztárból kellene fizetnie: de ha a protestans vallás szellemét tekintik, melly a vallásból minden idegen beavatkozást ellök, befolyani nem engedhet, az következik, hogy egyedül saját felekezete fizesse a papot. És ezt kívánná minden vallásra nézve. Az iskolák azonban, ha minden vallási különbség nélkül rendeztetnek — a közpénztárból fizetendők. Forgács (Pozs. kápt.): Ha oly pénztárból kellene fizetni a lelkészeket, mellyekhez egyik is másik is csak felekezetiileg járul, nem fogadná el; de ha Pest követe a közös pénztárt érté, akkor kezét fog vele. Egyéb irántó a viszonsóság elvét vélijelentörvény életbe léptével követeteni a lelkész választásnál, melly eddig megtartva nem volt; mert a kath. lelkész választására sok helyen a protestansok is befolytak, mig arra nem mutathatni fel példát, hogy katolikusok protestans pap-választásba befolytanak volna. Terhet, jog nélkül valakire róni nem lehet. Már pedig e törvényél fogva a katolikus is járuland a protestans lelkész fizetéséhez, miért a viszonsóság Hont követe nyomán méltán követelhető. Komárom követe állítása, mintha a prot. gyűlékezteknek a katolikus választók katolikus papot tolnának nyakára, merő gyanu. A katolikusok több bizodalmat tanusitanak a protestans atyafiak iránt, mert bár sok prot. földesur gyakorolja a jus patronatust, mégsem jutott eszök-

be, hogy más vallású papot választsanak nekik. Mire így nyilatkozott: **K e n d e** (Szatmár.) E' § algebrájával nem barátkozhatik meg, mert az itt kimondott adó aránylagos kivétele alkalmazhatlan. Például Szatmár városban kevés levén a' kath. olikus, a' protestansok tul a' rendén terheltetnének az ottani kath. gymnasium föntartása költségeivel. **V i d o s** (Vas) e' világos szerkezetnek miképen adhatott Hont oly magyarázatot, hogy a' jus patronatus megdönti, bajos megfogni. Itt azon reciprocitas van kimondva, hogy milly arányban adóznak az illetők a' városi pénztárba, azon arányban fizetessék belőle mindenik lelkésze. Hogyan lehetett ide zavarni a' jus patronatus? Ót legkevesebb aggodtatná, hogy a' jus patronatus gyakorlatba, mely a' város joga, protestans képviselő is befolyhat; de hogyan lehessen ebből aztán viszonyosságot követelni; miután a' jus patronatus csak a' kath. atyafiaknál divatoz, a' protestans egyház pedig azt nem ismeri? Ót nem aggodtatja tehát mindez, de azon csakugyan főnkad, hogy azon községben, hol bizonyos valláskövetők papjal nem bírnak, e' viszonyosságiképzésben, bár járulnak a' közös terhekhez, nem részesülhetnek: és épen ilyenek fizetnének a' más vallású lelkészt. Erre nézve kell még a' törvénynek rendelkezni; különben a' jus patronatus maradjon az eddigi gyakorlat szerint. **K o s s u t h** szól részint a' szerkezetre, részint a' prot. lelkészeket nem kíváná a' közös pénztárból fizettetni; mert — ugymond ez a' protestans vallás függetlenségével nem férne meg: de az iskolára nézve helyesli a' házi pénztárból fizetést. Szóló a' protestans vallás oly attributumának tartja az iskolát, mint magát a' papot, mert épen az iskolától távolítanak el minden idegen beavatkozást: azonban ó e' törvény által a' függetlenséget veszélyeztetve nem látja, mert valódílág véve nem is a' város fizeti a' lelkészt és iskolát, hanem mindenik felekezet fizeti a' magát az adóból, mint ahoz aránylag járult. — Hont követelt figyelmet, ne feledje, miként itten nem vallási felekezetről de királyi városról van szó, hol a' jus patronatus nem felekezet gyakorolja, hanem a' város, repraesentansai által. És e' repraesentansok nem azért azok, mert protestansok, görögök stb., hanem mert polgártársaik bizodalma őket képviselésre képeseknek i s m e r v é n megválasztá repraesentansainak; ezután pedig lesznek olyanok, kiket a' törvény qualificáltknak tart a' választó polgárságra. Legkevesebb sem jöhet itt tekintet alá a' vallás, valamint jelen helyütt is nem úgy ülnek, mint protestansok vagy katolikusok, hanem, mint megyei képviselők. Szóló sem fogadná el, hogy egyik felekezet válaszson a' másiknak papot: de itt a' város választ, azért a' jus patronatus meg nem szüntethető. — A' szerkezetre nézve, mielőtt a' nevelés rendeztetnék és a' 117. § f) pontját, mely az árvászekhez van csatolva, és szól az iskoláról, ide kíváná soroztatni, mint olyat, mely föntartja a' nevelési jogot, s melyben mult országgyűlésen mindkét tábla megállapodott. **B a b a r e z y**. Pest követe jelen indítványa a' gyakorlati kivitelén hajótörést szenvedend, s csak akkor volna könnyen alkalmazható, ha a' várost egy vallásúak laknák. Azért ó, hol különféle vallású felekezetek vannak, nehogy az adóaránylagi kivétel ezivakodásra nyujtson alkalmat, — legcélszerűbbnek vélné, ha fizetné minden felekezet saját lelkészeit. **B e r n á t h** (Ung) valamint a' szerkezetből kimaradt a' jus patronatus, ugy a' vitából is ki kelle vala maradnia. E' jus patronatus csak katolikusoknál van életben, és földesuri jogként gyakoroltatik: míg a' protestans lelkészválasztása nem jus patronatus, következéleg földesuri joggá sem válhatik. **Z s a r n a y** (Torna). Hont reciprocitást emleget, hollott alig hiszi, hogy a' reciprocitas elvét egész terjedelemben maga a' clerus is kíváná: hisz ez minden tekintélyét alálásná. — A' § ban az egyházi szolgák helyett iskolák s egyházak költségei kifejezést ajánl. **J u s t h** (Turóc) azon véleményben van, miszerint egyik vallásfelekezet a' másik vallási költségeihez nem járulhat. Ezután fejtegeti: mi az a' jus patronatus s kik gyakorolják stb. Végre a' protestans vallást előbbi jogaiban meghagyatni kívánja, s ragaszkodik a' törvényhez, miszerint minden vallásfél fizesse papját, mit e' javaslat csakugyan megszüntetni látszik. **B ó n i s**. A' rendek véleménye szerint — mint hiszi a' szerkezet maradni fog. — **N i n c s** ez által, mint Turóc véli, megszüntetve azon törvényt, hogy minden vallásfelekezet fizesse saját lelkészt, sőt az itt kimondott arány erősíti e' törvényt. A' jus patronatus, mint föbben kifejték, a' városban nem személyek, de a' hatóság által gyakoroltatik, miért reciprocitásról szó sem lehet. Csudálja, hogy a' clerus közöl is említett hallá a' viszonyosság elvét, pedig majd meglátná, ez elvnl fogva megosztaná a' ropant birtokaikat a' protestans papokkal! **S z e n t i v á n y i** (Gömör) a' jus patronatus más köteleességeken alapul, mint mik a' szerkezetben állanak. A' patronatus gyakorló a' templom föntartására köteleztetik. Az sem áll, mintha e' szerkezet a' prot. függetlenséget veszélyeztetné, midőn a' törvény csak egyrégi igaztalanságot akar megszüntetni, miszerint eddig az is járult a' kath. pap fizetéséhez, kinek az, más vallású levén, szolgálatot soha sem tehetett. **P a e z o f a y**. Ó helyesli, hogy ne csupán a' kath., de minden bevett vallás lelké-

szé fizetessék a' város házi pénztárból adóaránylag; de mert ez által megszüntetik egy tekintetben a' kath. lelkész privilegialt állása, miszerint eddig a' városi pénztárból csupán ő fizetett, más részről is megszüntetendő a' privilegium, hogy ne a' város, de csak az illető felekezet válaszsa meg a' lelkészt. És ez a' reciprocitas. — **B a l o g h K.** (Győr) tegnap az indítványa egyszerűségében közhelyeslést nyert, mert tiszta igazságot tartalmaz, másként nem is lehetett: de eltértek az egyszerűségtől, pedig benne ő részéről semmi düfficultást nem talál, csak belé olyak ne kevertessenek, mik nem idetartozók. A' jus patronatus az egész városé: azt nem felekezet gyakorolja. Hont követelt arra figyelmezteti, hogy e' törvény nyomán az illető felekezet nem zsebéből fizeti a' papot, hanem fizetetik a' közjövödelmekből is, melyek sem egyik sem másik hitfelekezethez nem tartoznak, hanem a' várososhoz, és így a' jus patronatus méltán gyakorolhatjatóvábbra is. Különböztetve az egyszerű szerkezetet elfogadtatni kéri. — (Elfogadjuk.) Néhány érdektelen közbeszólás után kiemelendő **S o m s i e s** Baranya követének követk. nyilatkozata: Nem azért nehéz a' discussio — mint Veszprém követe mondá — mert a' s z e r k e z e t b e olyakat keverték, mik nem oda valók, — hanem azért mert, oly szerkezetet hoztak, mi nem idevaló. — E' szerkezet állván megdől a' jus patronatus. A' jus patronatus vagyonhoz van kötve s a' földesur azon jogaért, hogy praesentálhat — s nem választ, mint a' protestansoknál szokás lelkészt, némi köteleességeket is teljesíteni tartozik, t. i. fizetni a' papot. Ha tehát reciprocitas szempontjából vétetik föl a' dolog, mihelyt a' felekezet fizeti a' lelkészt, a' városnak jogáról le kell mondani, nem praesentálhat, mert az e' jogot föltételező köteleességet — a' fizetést nem teljesíti. — Igaz, e' kérdés nem ide való, de ha egyszer ide hozták, mondassék ki, hogy minden felekezet fizetvén lelkészt a' városok patronatusi joga megszüntetik. **P á z m á n d y**. E' szerkezet eltörlését igazságosnak nem látja, de azt sem hiszi, hogy valaki Európában argumentumot jeljen, miszerint azon város lakóji, mely többnyire vagyonos protestansokból áll, a' katolikus lelkészt fizessék. A' jus patronatusnak megfelelő köteleesség nem a' lelkészfizetés — ő maga is patronus — hanem a' templom fentartása. A' lelkészt, hol a' földesurak gyakorolják a' jus patronatus, fizeti a' nép, vagy él az azon telekből, melyet számára a' törvény kijelöl: azért a' jus patronatusból eredő köteleesség nem is olyan terhes, mert például, ha a' templom leég, föl kell ugyan építtetnie, de ez ritkán fordul elő, míg a' lelkész - fizetés folyton nyomja a' várost. Az sem áll, hogy a' praesentáláshoz az egész város járulván, járulnak a' protestansok is: Legalább Komáromban ily alkalmor a' 28 protestans választó polgár kimenni tartozik, míg a' katolikus lelkésznek évenként fizetendő 1000 pengő fhoz azok is járulnak. Ez aztán reciprocitas! Ó nem bánja, hogy ha a' praesentálásról lemondást kívánunk, ám legyen: de a' szerkezet el nem áll. **J a g a s i e s** (Esztergomm.) Mutogatja, miszerint a' jus patronatus köteleességek legfontosbika a' lelkészfizetés s ha ugymond — Komáromm. követe patronus létére sem fizeti a' papot, annak tulajdonítja, mert ottan fundatio van, melyből a' lelkész él. — Ez alatt nagy zsivaj uralkodván a' teremben Temesm. követe **S z a b ó** alig juthatott szóhoz, ki különben pártolá a' szerkezetet, sokan szavazást sürgettek, mi alatta **S o m s i e s** föllálván Komáromm. követének válaszolt: Ó nem mondá, hogy az eddigi szokás fentartassék, miszerint a' protestans is járuljon a' katolikus pap fizetéséhez: csak azt mondá, hogy a' felekezetre hárulván a' fizetési teher, a' városnak praesentálási jogáról le kell mondani a' reciprocitas elve szerint. Igaz, a' protestansok fejünként nem folytak be a' praesentálásba, de befolytak képviselőik által, mert ezek csakugyan a' protestantismus kifolyása. Nem kívánja szóló azon igaztalanságot, — hogy a' protestans fizesse a' kath. lelkészt: de logikailag kívánhatja, hogy nem fizetvén a' jus patronatusról is mondjon le. **K o s s u t h**. Elismeri Baranya, hogy nem a' protestans község választja a' katolikus papot, hanem a' képviselők — kiket a' protestansok kifolyásainak mond. Ez absurdum. Vagy ki tudja megmutatni, melyik képviselő a' katolikusok, melyik a' protestansok kifolyása. Sőt nem lehet e' az, hogy Komáromban épen azon praesentálás alkalmor kiemenni tartozó 28 protestans választó polgár volt a' katolikusok kifolyása? Egyébiránt ha Baranya és Esztergom követeinek tetszik, ám töröltessék el a' jus patronatus, ó szívesen reá áll; de ha eltörlék e' jogot, minden következményeivel együtt tegyék, s ó e' nyelésben kezelt fog. **S o m s i e s**. Tetszett Pest követének szóló okoskodását absurdumnak nevezni, s fölhívá, hogy mutassa meg a' képviselők közöl, melyik a' kath. melyik a' prot. kifolyás? s mondá, mert e' testület az egész község kifolyása, ép azért a' patronatusi jog is nem a' protestansoké a' városban hanem az egész községé: De szóló ezekből azt következteté, mivel a' község nem viseli a' patronatus terheit, a' jogotsem gyakorolhatja tovább. Igazság szóló szerint is, hogy minden vallásfelekezet fizesse lelkészt; de igazság az is, hogy a' jogot ne élvezze az, ki a' terhekhez nem járul. **B a l o g h**. Most is ha egyszerűségében nézik az indítványt, lehetlen nem járulni a' szerkezethez. **P a p s z á s z**. Ugy látszik a' többség

megnyugszik a' szerkezetben s elfogadjuk. És így eléje jöven **B ó n i s** ajánlatára is a' 117. §. f) pontja, e' szerint lesz: **39 §.** *Míg a' törvény a' közoktatás és nevelés tárgyában kimerőleg rendelkezik, az 1790: 26. tcz. 5ik szakaszának épségben tartása mellett, a' városban levő köziskolákra, és magánnevelő, vagy oktató intézetekre, az eddigi gyakorlat szerint, s illetőleg szabályrendeletek értelmében, a' város felügyel. 40k §. A' mely városban a' bevett vallások bármelyikéhez tartozó lelkészek, egyházi szolgák és köziskolák költségei egészen, vagy részben a' házi pénztár által a' város közjövödelmeiből, vagy adókievetés útján fedeztetek, a' többi bevett vallásfelekezetbeliek hasonló költségei szintugy a' város házi pénztárból azon arányban fedezendők, mellyben tíz évet recven föl közép-számitási alapul, az illető felekezeti lakosok a' közterhekhez járulnak.* Ezzel az ülés 1 1/2 órákor délután eloszlott. —

Febr. 18kán 57ik kerületi ülés. Elnökök: Hun-kár és Papszász Veszprém és Bihar követei; jegyző: **S z e n t k i r á l y i M.** (széke elfoglalásakor szünni nem akaró éljenekkel üdvözöltetett); t á r g y: városi ügy. Jegyző: olvassa **B o r s o d** követének, a' kir. vár. választókat országos és községiekre különböztető s mindenikre külön qualificatiót kívánó módosítását. **S z e m e r e B.** (Borsod). Módosítványát néhány szóval indokolnia kell. — E' törvényjavaslatban a' rendek a' behrendezést és országgyűlési viszonyt egyszerre akarják eldönteni, mi ellen most nem szól, sőt — hogy ily alapon akarják a' két különböző természetű választást is elintézni, ezél- és okszerűnek tartja. — A' szabad kir. várost két szempontból kell tekinteni, ugymint k ö z s é g e t, mely magát igazgatja, s mint testületet, mely a' törvényhozásba befoly; e' szerint minden városnak két élete van, mennyiben mint számos család szorosb jog- és érdekközösségben él-ven külön e g é s z e t képez, s mint a' törvényhozás tagja, mellynélfogva egy r é s z e c s k é j e a' statusnak. E' két életek különböző levén, a' községi és országos választóság föltételei sem lehetnek ugyanazok. A' polgárt legközelebről érdeklí a' mindennapi élet, s ez a' község életé. Az emberek nagyobb része nem igen örömet foglalkozik magasabb politikával, sőt a' szabadságot is csak annyiban érzik, mennyiben az körükben lakik, házi istenként tisztelhetik, s mennyiben közvetlen rájok hat, hogy t. i. bírások igazságos legyen, a' rendőség vagyon- és személybátorságot nyujtson. Azért a' közember inkább ohajtja, hogy saját községe ügyeibe folyhasson be, mint hogy a' törvényhozásban részt vehessen. A' szabadságnak, mely távol régiókban mozog, a' közpolgár csak hangját hallja, színet látja: azért szükséges, hogy azt közvetlen is izlelhessen, községe ügyeibe befolyhatván. A' szabadság olyan, mint az isteni tisztelet, csak folytonos gyakorlat által kedvelik meg az emberek. (Helyeslés minden oldalról.) Ezekből az következik, hogy a' községi választókra alacsonyabb képesség kell, mellynélfogvást nagyobb számuak lehessenek, mert az emberek legnagyobb része csak azt ismeri igazi szabadságnak, melyet közvetlenül izel, érez, ha t. i. saját ügyein maga segíthet, nem várva fölülről azt; míg az országgyűlésnek színet erejét nem a' községi, de az országos választók határozzák meg. Emlékezteti a' rendeket, hogy az 1836: 9nél fogva az urbéri község maga választ bírót, esküttet, jegyzőt. Ez olly alapküindulási pont, melyet nem elvetni, de tovább fejleszteni kell. Ó nem ellenzené, hogy a' községi egyszersmind országos választó legyen: de mivel nem vihatjuk ki, hogy sok országos választó legyen, fél szónok, hogy a' községi választáshoz is magasabb képességet kell kötnök. Azonban a' kettő elkülönítése tisztaba hozza az ügyet. — A' censusi kérdés fejtegetésébe ezuttal nem ereszkedik. Annyibizonyos, hogy a' suffrage universelle sehol Európában föl nem található. Mindenütt census van, mellyek azért különbözök, mivel nem philosophiai, de politikai alapon nyugszanak. De minden változóságuk mellett megegyeznek abban, hogy a' községi kisebb az országosnál. S ez az, mire figyelmezteti a' rendeket. Mi ennek oka? attól, hogy kire a' követválasztás, mint az egész statust érdeklő jog gyakorlása bizatik, több vagyoni és értelmi biztosíték kívántatik, mint attól, ki csak saját községe ügyeibe foly be, mert ehez kevesebb vagyon, kevesebb ész is elég. Abban sincs ellentmondás, hogy a' kisebb fontosságú ügy elintézése nagyobb számuak bizatik, mint viszont, mert a' biztosíték nem a' számban, de az értelemben kerestetik, mi kevesebbnék tulajdona. Alapeszme tehát az, hogy a' kettő egymástól elválasztassék. — Másik fontosság az, hogy a' census országszerte egyenlő legyen, mert hogy egyik helyen a' választási képesség 200, másutt 600 forinttól föltételeztessék, soha igazságos nem lehet. Annak oka a' törvényhozó önkényénél nem egyéb. És ha figyelmeztünk az idegen példákra, látjuk, hogy a' census mindenütt országszerte egyenlő: és ez igazságos, mert inkább kevesebb legyen néhol a' választó, mint hogy önkényes basisra fektetessék a' qualificatio. És hogy megint a' községi mindenütt kisebb, mint az országos census, elég fölhozni a' civilizált törvényhozások ebéli eljárását. Éjszakamerikában

sok helyütt országos census nincs is, de néhol van, azonban községi sehol sem divatos. Angliában az országos választóra 100 pengő forint jövedelem kívánatik, de hogy valaki községi választó lehessen, elég, ha házat bír, boltot nyit, szegényi adót fizet, és 1 évi lakása van. Franciaországban az országos választó qualificatiója 25 éves kor, 200 franknyi évi adó, 3 évi lakás, az institutio tagság, katonákra 1200 franknyi nyugdíj; míg a községitől csak 1 évi lakás, 's hogy adót fizessen, és katona levén, bármi csekély nyugpénzt huzzon, kívánatik. — Ennyi példa elég annak megmutatására, hogy a községi census mindenütt kisebb, mint az országos: mert imez tisztán politikai jog levén gyakorlásához több képességet kíván, mint a községi jogé, mely minden polgárnak legelső szüksége. — Különben a teendőkre nézve szóló azt véli legeztszerűbbnek, hogy a censusról tanácskozandván az egyenlőség elve ne áldoztassék föl. Mindenesetre pedig a választás közvetett legyen é vagy közvetlen, elhatározandó, mert ez szabályozandja a censust is. Szóló a direct választást pártolja.

Liptay A. (Esztergami kápt. k.) Nézetei kifejtését alkalmassá időre halasztván, most egyedül az ellenezett észrevételekre válaszol. — Borsod érdemes követe üdvözlő szót azért, hogy az emberi jogok egyenlőségének elvét elismerje; szóló viszont üdvözlő őt, hogy képviselést nem a rögnök, de a személynek ad. Szóló szinte a személyeknek kívánta adni, de csak olyoknak, kik értelmi erejük és függetlenségük fogva azon köteleességeknek, mik az országgyűlési befolyásra megkívántak, — megfelelni képesek. Ép ezért nyíltan ki meré mondani, hogy a politikai befolyás criteriuma csak a birtok lehet: Borsod követe, midőn censust állít föl, szinte így cselekszik. Abban különbözik, hogy míg szóló minden városban a körülmények szerint más qualificatiót igényel, addig Borsod érd. köv. egész országban — mellözve sajátosság viszonyainak tekintetbe vételét — egyenlőt állít föl. Szóló három censust azért állított föl, mert nem a választók számához köti a képviselést, hanem az értelmi erő és független érdekek szerint kíván minden városnak aránylagos befolyást a törvényhozásba. És innen nem ismerheti el szóló Borsod kör. v. vádját, mintha ez megölne minden népképviselést: hisz B. szerint sem a népszám, csak a qualificált egyedek folyhatnak be, 's ha ez nem öli meg a népképviselést, nem foghatja meg, miért ölné meg az övé? Biztosítja szóló Borsod követét, — hogy valahányszor a haza boldogsága jogkiterjesztést kíván, mindannyiszor köteleességének ismeri és pártolni nézeteit. — Pest érdemes követehez fordulva, sajnálja szóló, hogy általa félreértetett, mintha ő azt mondogta volna, hogy a kir. városok rendezésében radicalismust lát: sőt épen ellenkezőleg — ő semmi tendenciát nem ismert ki e munkálattól. Ő csak olyantól akarná megmenteni a városi ügyet, mi a radicalismus felé vezet. Meggyőződése szerint a radicalismusként üdvös értelmet csak oly tisztá szívvvel és lángszél adhatni, mint minőkkel érdemes követe urat isten megáldá; de hogy hazánkra nézve a radicalismusként nincs üdv, érd. követe ur is meg fogja vallani. Nagy része hazánk vegyes népségének még csak nemzetiségünk iránt sem viseltetik rokonszenvvel, azontul hogy az értelmi fölvilágosultságnak legelső fokán fetrengenek: illyeknek népképviselést nem adhatni, az bizonyos. Amerikára hivatkozni nem lehet, mert annak mások viszonyai, mások a miénk. Ott rabszolgás levén, természetes a nem rabszóló független, proletariusként híre sem lehet, miután a munkát a rabszolga teljesíti: ottan tehát helyes a népszám szerinti választás; de Amerikában is, hol megszüntetett a rabszolgáság, a választásra bizonyos qualificatiók alapítják meg. Anglia is midőn Manchester szavazattal ruházta föl, nem a népszám, hanem az ott lehető független érdekek miatt tevő azt. — Szóló is ohajja, vajha a földi bajoktól szabadított megváltó eljöne; de alig ha jöhet, mert a bajok az emberi természetét együtt járnak stóle elválaszthatlanok. — Igaz, hogy az emberiség súlyos betegségben sanylik: de vigyázva kell a gyógyszerrel bánni. Hol kötsést látunk a tagon, ott seb is van, de ha leszakaszjuk a kötsést, a sebetnem gyógyítottuk meg. — Vidos (Vas) nem osztozhatik az esztergami káptalan követe véleményében, mert a város nem levén egyéb több együtt és összehajtott embernél, a választási qualificatió föl tekintet alá a népszám jön. Azontul a városi tekintet mellett nem feledkezhetni meg a személyi biztosítékokról, mert sokszor a szegényben több moralitás van, mint a gazdagban, 's ezen erkölcsi öntudat minden vagyonnál fölebb becsülendő. Ő nem fél az anarchiától, mert az institutio rendet eszközözend, sőt az üdvözítő példája szerint épen a szegénynek kell a reformot kezdeni; tudta ő is, hogy míg ezek méltányolják 's beveszik tanait, addig a mammon emberei felszít meg-e kiáltanak reá. Egyébiránt szóló is elsőben elhatározandónak véli a direct vagy indirect választást; a qualificatio kérdése csak aztán jöhet tárgyalás alá, mire nézve nézetei előadását fontartja. — Tolnay (Zala) épen nem akar azon elvi kérdés fejtegetésébe bocsátkozni, melyeket az esztergami káptalan követe előadott,

nem akar azért is, mert azok ezafelőlát óvénél hatalmasabb karok ölelék föl. Utasítása nyomán a választók számát minél szélesebb alakra kívánja fektetni. Annyit azonban az esztergami káptalan ellenében meg kell jegyeznie, miszerint soha nem fog vele a végett kezét, hogy a születési aristokratia mellé még egy önérekeért élő pénzaristokratia alapítson meg. Azt sem ismérheti el, hogy a politikai befolyás köteleesség legyen, mert az érd. követe ur sem tagadhatja, hogy a bíró-választhatóság, mert az annak viszont megfelelő köteleesség a választott részén áll, mely szerint a bizodalomnak igazságos eljárása által eleget tenni tartozik. — Ebből kiindulva, Borsod módosítványát annál inkább pártolja, mert ez leend a tükör, mely a népképviselést előre megmutatja. Azonban midőn Borsoddal magára az elvre nézve, hogy a községi és országos választók megkülönböztessenek, egyetért, a basist szüknek kell vallania. — Utasítása szerint tágasb basisra kívánja ő alapítani a képviselést. — De hogy ennél fogva megszaporodván a választók száma, — mint némelyek a ggodalmasan hirdetik, a választásoknál kellő csend föl nem tarthatik — arra nézve neki semmi aggodalma nincs, miután a városok statutum-alkotásra föl jogosítva gondoskodni fognak maguk oly intézkedésekről, hogy a rend meg ne zavartassék. A proletariusként behozásától sem tart, mert hisz a census kizárja őket, de ha befolya is e tömeg a választásokba, Muretussal azt mondja, a durva daróc sokszor arany szívet rejt. E fontos tárgy körül sokat küzdöttek már a nemzetek, de harczaikból alig maradt nekik egyéb, mint a remény és emlékezet. Makay (Krassó): A városi rendezés munkájában a választó-képesség kérdése legfontosabb, mit bizonyítanak az esztergami kápt. 's borsodi követnek, egymástól ez ügyben eltérő indítványai is. A lőtisztel. ur által ajánlott birtok-qualificatió minden az érdemes követ iránt érzett tisztelet mellett sem fogadhatja el. Mert ebből az következnék, hogy azon nagy város, mely az érdemes követ által ajánlott vagyonsági qualificatióval bírót nem állíthatna elő, kis városi rangra süllyedne alá, míg a vagyonság polgárokkal dicsekvő kis város, a nagyok közé sorozatnék. A borsodi indítvány celszerűbb, de mielőtt a censusok megvitatásába ereszkednének, a direct vagy indirect választást kívánja eldönteni. Egyébiránt a censusra nézve előre kijelenti, hogy ő a községi választóknál a kormányt — mint legalacsonyabbat fogadja el.

Szentkirályi Mór (Pestm.) Azt hiszi, a qualificatio kérdése a választásával összekötöttségben van elvileg, de nem chronologice: helyes úgy, ha előbb a közvetlen vagy közvetett választás döntik el, mert ez a principialis kérdés; azonban megfordítva is lehet a dolog fölvenni, mert ki egyenes választást akar, az a qualificatiót magasabbra szabja, mint ki a közvetett mellett van; de nehogy mégis ellenkezésbe jöjjenek, csakugyan a qualificatio előtt a közvetett vagy közvetlen választás határozassék el. Szóló az egyenes választás mellett van, mert a közvetettben egyetlen nemzet sem nyugvók meg soha: legjobb tehát mindjárt a dolog kezdetén az egyenest kimondani, mert előbbutóbb úgy is kiküzdendék azt az illetők. A kérdést úgy oldjuk meg, hogy az végkép megoldottnak tekintethessék. — Most átmegy a szönyegen levő tárgyra. — A qualificatio nem principialis kérdés, mert hogy kinek 300 forintja van, választó lehessen, a 299 forint pedig nem, az principialis dolog nem lehet. — Szerinte a községi és országos választókat egymástól körülményeink közt nem lehet elválasztani, nem kivált az egyiknek alacsony censusa miatt, mert bizonyos érdekekkel meg kell alkudnunk előbb. A kormány és felsőtábla az alacsony census mellett a nagyszámú választóktól félnek, 's ebben democraticus irányt vélnek lappangni. Hibáznak igaz, mert nem a számban de az elvben rejlik az irány; de erről őket fölvi lágosítani nem fogják. Nem véli tehát tanácsosnak, nehogy a tért elvesztésék, a tisztviselői és követi választást elválasztani egymástól. Igaz Borsod szerint, ha csak a távol régiókban maradt a szabadság, sokak annak csak színét ismerik: és e miatt választja el a községi qualificatiót az országostól, hogy amabban többen részesíthessenek. Igaz, ha a qualificatióban biztosítékot keres, hogy a követválasztóban, mivel az által az ország dolgaira foly be, nagyobb qualificatio kellene, mint a kisebb fontosságú ügy elintézőjére. De az is igaz, hogy egy rosszul választott követ által elmulasztott haszon sokkal kisebb, mint azon kár, melyet a rosszul választott tisztviselő tehet az egyedek életében. Nincs tehát ok, miért legyen kisebb az országos qualificatió a községi, az is figyelembe veendő, hogy a municipiumok nem csupán választó jogot, de a fölirásnál fogva magasb politikai is gyakorolnak. Fölbresztik tehát ezzel a kormány féltékenységét, hogy a városi municipiumok tulságos befolyással bírandának a kormány dolgaira nézve, mit nem fognak tűrni soha. Különben is a kétféle qualificatio meg nem különböztetése a jog-egyenlőséggel nagyobb összhangzásban van: de ha külön választó kerületeket alkotunk, akkor az egész országra nézve ki kell terjesztetni, mert különben a népképviselést csak töredékeit bírjuk, melynek magát úgy is ki kell vinnia. A kk. és rr.

distinctiót tőnek a nagy-kis-közép városok között, mely distinctiónak, ha minden királyi városban, Pestet kivéve, egyenlő censusa leend — értelme nincsen. — Szóló nem tagadja, hogy Borsodnak igaza van, ámde nemcsak e tábla többségére kell számítanunk, hanem a felső táblának e részben megegyezését is biztosítanunk kellene; biztosítva kellene lennünk az egyenes választásról és arról is, hogy a census fölebb emeltetni nem fog. Míg ezekről nem biztosítatik, addig a kétféle községi és országos választói qualificatiót ellenzeni fogja, mivel kivétel nem hiszi. Most a felsőtábla legalább kezünkben van, tudjuk mit akar, e tért nehagyjuk oda használatlanul. Majd ha kedvező resolútiók jönek, akkor is fölvehető a borsodi módosítvány. Jo an novics (Temesvár.) Borsod követe által ajánlott módosítvány szerint kétféle qualificatio volna, mi pedig a célnak nem felel meg, de egyszersmind szomorú következményeket szülhet, szerinte a 400 fl. értékűt épen úgy érdeklik a haza ügyei, mint az 1000 flos választót, 's így épen nem látja okát, miért kelljen az országos választónak nagyobb censust kimutatnia, miért ez által szük körre szabni a képviselést, midőn a széles alapu választás biztosítja leginkább az alkotványt. — De szomorú következményei lehetnek e kétféleséggnek, kastok támadván ez által, az országos választó ellen a községi mindig agyarkodni fog, amaz pedig ezt gógösen lenézendi, mi a haza boldogságát aligha előmozdítandja. Meg sem foghatja, miért ne választathatna ugyanazon polgár tisztviselőt és követet, mint jelenleg is a megyei nemességnél divatozik. Ennél fogva csak egy censust kíván 's pedig minél alacsonyabbat és a direct választáshoz járul. — Zombor és vics (Szabadka). A városi rendezésnél hallott aggodalmakat, — minél fogva egyik attól tart, hogy a város democraticus irányban fog fejlődni, míg a másik alkotvány-ellenes törekvésektől tart. Amazok a választási jogot minél szűkebbre kívánják szorítani, imezek pedig kelletlenül terjesztik. Arról vádoltak eddiglen, hogy az alkotványos téren járatlanok vagyunk. Ki az otthoni és itteni példákra figyelmes szemvet, ezen csudálkozni nem fog, és az egységességet feloldván a vád alól, állatandja, miként mindennek a szerkezet volt oka. Az eddigi gravaminális országgyűlések minden magasb politikai jelentőség nélkül mintegy családi pórt vittek, mikben a kir. városoknak a hallgatás volt legtermészetes szerepök. Belszerkezetük pedig, a kormány önkényes befolyása alatt állván a városi tisztviselők, olyan volt, hogy ha benne valami jó történetelt is, nem a polgárok, de a kormány érdemeül számíthatatik. — Most e rendezéssel a kormány tulságos befolyás megesonkítása czéloztatván, epochalis korszak küszöbén állnak a városok, mely alkalom felhasználása két kézzel meg ragadandó. Ne higye senki, mintha szóló az alkotványos életre csupán a polgárságot vélné legalkalmasnak 's e functiók elvégezhetésére más osztályoktól meg akarná tagadni a képességet. Ő csak arra czéloz, hogy az eddigi rendszer alkalmatlanná tevő őket, míg az új, mely életbe léptetendő, az alkotványt legkedvezőbb leend. Az új rendszer nem annyira democraticus, mint a legtermészetes születés, vagyon, észaristocratiát vezetend a nyilvánosság terére, mely politikai háromság ellensúlyozása, összeműködése virágoztathatja fel az alkotványt. Ezt tartja szóló egészséges alapnak, ha a születési aristocratiá kilépvén sikra az észaristocratiával találkozik, segítettve a qualificatiók által előteremtendő vagyonaristocratiával, mely azonban csak addig léphet ki a népből, míg megrogallatva nincs a qualificatio. Nem tudja ugyan, mi szándékban van a városokkal rendeztetésük után a kormány, csak annyit tud, hogy nekik a kormány utólagos befolyása mit sem ártand. Ő a több vagy kevesebb qualificatiót lényegesnek nem tartja, csak vagy igen magas, vagy nagyon is alacsony ne legyen. Szinte legelőbb eldöntendő kérdésnek tartja az egyenes vagy közvetett választás elhatározatását, részéről az egyenest pártolván.

Bónis. Ha az esztergami káptalan k. azon állítását, miszerint a választási befolyás nem jog, hanem köteleesség, — egész beszédén keresztül szövi, a qualificatióknál nem lett volna oly szükkeblü, mint valóban. Borsod követének szép előadása sem győz meg arról, hogy a községi censusnak kisebbnek kell, mint az országosnak lennie, és bár minően nemzet vagyoni qualificatio mellett van, hazánk körülményeinél fogva, ő ezt nem fogadhatja el. Angliában ez helyén lehet, mert ott a kormány rudját akármelyik párt vezesse, mindig nemzeti, mindig az angol dicsőséget viseli szeméi előtt, míg mind ezt a miénkről senki nem mondhatja el. — Szóló tehát a legszélesebb alapu választást kívánja: mert a kevés mindig könnyebben megvesztegethető a sokaságnál, — mint ezt megyénk példái is igazolják. — Szóló ha közvetett választást hoznak be semmiféle censusba nem egyezik bele: ha pedig censushoz köttetik a választás, akkor mulhatlanul egyenes választást követel. Mindenesetre a qualificatio kérdésénél előbb döntendő el: vajjon egyenes, vagy közvetett legyen é a választás. So m s i e s. Mult országgyűlés alkalmakor is e kérdés vitatásakor az egyenlőség elvéből akartak kiindulni, míg utóbb azon állapodának meg, hogy sem személy sem

vagyon egyedüli képességet n. ad a politikai jogok gyakorlásához, hanem mindkettőnek szerencsés összeolvadása. Szeretné vala, ha Borsod követe jelen indítványával a munkát kezdetén föllép: de hiszi, most is megteszi hatását — s ámbár küldőji utasításánál fogva nem pártolhatja, azonban meg kell vallania, hogy részben van a józan ész, logika és gyakorlatiaság, és ép ezért küldőtől reá nézve kedvező utasítást vár, mihelyt tudomásukra jut. Igaza van tehát Borsodnak, midőn az országos választóra nagyobb qualificatiót kíván, mint a községire, mert amott fontosabb érdekek forogván fön, a garantia csak nagy lehet. És minthogy az egyenes választásnál másként kell fokozni a qualificatiót mint a közvetettél, szóló is azon véleményben van, hogy legelőbb az egyenes vagy közvetett választás kérdése döntessék el.

Lónyay G. (Zemplén). Megismeri Borsod követével, hogy az országos és községi érdekek különbözők, de ép azért kívánja, hogy előbb a község rendeztessék. Azért Pestm. követével fog kezelt, hogy a városi kérdés, mely popularitásából eddig is vesztett, még az országgyűlésen megoldassék. — Az esztergami káptalan követének néhány állítást hallgatással nem mellőzheti el. Úgy látszik, hogy az érd. követ ur, tegnapelőtt mondottait maga is módosítja. Szóló megvallja, akkori beszéde sérté őt, — most azonban két nap közbjötté után higgadtabban szól, mint akkor szólt volna. Az osztályzás elleni kifogásra már Pest érd. köv. megfelelt, mert mindenesetre képtelenség, hogy Pesten ugyanannyi legyen a választó, mint Ruszton. Hogy e javaslatban az érd. köv. nem talált philosophiai alapot — igaza van, mert e má nem a radicalismus, de a conservatismus kifolyása; mert ha radicalis elvek szerint készítették, akkor qualificatiók nem fordulnának elé benne. Ha radicalis uton indulnak, legelőször azon kérdés merül föl: mi a község? felelet: azon polgárok összege, kik a városban laknak, adóznak, a közügyek intézésére természetesen jogaiknál fogva befolyhatnak, és csak mert mindnyájan mindig együtt nem ülhetnek, a kormányzást választott képviselőkre bízzák. Azt sem hallgatja el érdemes követ beszédéből, hogy a politikai befolyás nem jog, hanem rabszolgaság-jog köteleesség nélkül anarchia. Norvegiára is hivatkozott a főtisztel. ur, hogy ne legyünk annál democraticusabbak: szóló mennyire tudja, ott rendi alkotmány levén nincs épen democratia. Azt is mondá követ ur, hogy a radicalismus sötétség és anarchiát idéz elő. Szóló jellemzésére mást hozhatna föl. Hogy a hierarchiát, aristocratiát ép a radicalismus dönté meg, azóta megint előállván az absolutisták, royalisták, pénzaristocratiák; különösen ez utóbbi a radicalismussal meg nem fér. A pénzaristocratiát mindent magáért tesz, semmit a népért. A radicalismus pedig semmit magáért, mindent a népért, jelleme: önfölldozás a szabadságért, hivatása: hogy minden képviseltesék. Egyébiránt illyekről szólni jelenben fölösleges. — Az egyenes választás már elfogadtatván az országban, a qualificatiókra nézve Pesttel tart. Borsodét csak azon esetre veendő tekintetbe, ha oly váratlan eset forduland elé, mit a polgárságra nem kíván. Seb est y én (Veszprém.) Küldőji utasításánál fogva az indirect választás mellett szavaz, mert nagy nehézséggel járónak tartaná a rendre nézve, hogy nagy, kivált proletarius tömeg jöjjön össze a választás színhelyén. De tekintetbe veendő a szegénység azért is, mert ha választás adatnék neki, a munkától vonatnék el. Azon túl a közvetlen választás mellett az utasítási jog gyakorlása is lehetlenítették. — A qualificatiót is kívánják küldőji, mely szerinte különféle lehet, mint alapja is. 1) alapja lehet az érték, mint Rómában volt Servius Tullius idejében. 2) a jövedelem; így volt ez Görögországban. Solon törvényei szerint, és ma is ez véteik census alapul Angliában. 3) az adó, mint ma van ez Franciaországban küldőji is 6 ftnyi adófizetést kívának a választótól, kik képviselőket választhatnak, azaz: küldőji a kettős választást pártolják. Így volt ez már Rómában is, sőt édes hazánkban régente qualificatio egyedül a nemességben állott, azért ültek össze mindannyian Rákoson, de ez később alkalmatlannak bizonyulván képviselők választattak, a minthogy most itt jelenben a népet indirecte képviseljük. (Kaczagás). Első kérdésnek tartja a direct vagy indirect választást.

Pázmánydy (Komáromm.) véleménye szerint a választói qualificatiók tárgyalásánál első kérdés a direct vagy indirect választás elhatározása. Csak, ha ezen kérdés jobbra vagy balra eldől, lehet a qualificatiók minőségét és mennyiségét okszerűen tárgyalni; mert ha fokozatos lenne a választás, úgy ő semmi birtok-qualificatiót sem fogad el; ha pedig egyenes, akkor megalkuszik a kor igényei — és körülményekkel, miktől a városi kérdés megoldatása függ. Ő a mult országgyűlési megállapodás szerint a direct választást már eldöntöttnek tekinté s nem hiszi, hogy a nemzet, midőn Europa minden nemzet most szabad alkotmányt vív ki, oly gyenge legyen, miszerint a kormányi javaslat szerint fokozatos választást s pedig magas qualificatiók mellett elfogadjon. — Ezért a direct választást eldöntöttnek tekintvén csak a qualificatiókra szóló, egyszerűen nem hallgatván el az esztergami káptalan követének ezt illető festegetéseit. — Követ ur sarkallítása volt, hogy „politikai jogok basisa a népszám nem lehet, hanem inkább a képesség, mely a polgárok egyedi értelmiségén és független állásán, — miknek ismét mérlege a birtokok, alap szik — veendő tekintetbe.“ Szerinte tehát politikai jogokat csak azoknak lehet adni, kik nevezetes vagyonnal bírnak. Mondá: nem foghatja meg, miképen basirozható népszámra a politikai jog és szabadság? Szóló épen az ellenkezőt nem foghatja meg. Politikai jogot személyek gyakorolnak, az alkotmányos szabadságot személyek élvezik, s a nép személyek összessége levén, kétségen kívül népszám a politikai jogok és szabadság legerősebb támasza. Ez ál-

titást tagadja, az emberiség szellem-erejét vonja kétség alá, s ki több garantitát lel az aranyban, mint az isten képére alkotott emberben, — ahoz szólója nincs. Ha valamely nemzet erejét bíráljuk, első tekintet alá jó a lakosság, mert kevés lakosságu bármely gazdag ország Europa jelenében nagy fontosságra nem vergődhetik; a gazdagság, vallás, nemzetiség fontosak bár — de a lakosság irányában alárendelt tényezők. Mi egész statusra igaz, egy részére a városra is szükség igaznak lennie. Mert csakugyan igaz is az, hogy 100,000 lakosu város az alkotmány föntartása iránt több garantitát nyújt ereje által, mint egy 5,000 népességű kis város, és így a legszorosabb igazság ösvényén halad a törvényhozás, ha a nagyobb városnak nagyobb törvényhozási befolyást akar biztosítani. — Ha a politikai jog gyakorlására képességi elvül a birtok állittatnék föl, a születési mellé egy új, i. a pénz-aristokratiának vetnék meg alapját: s ez új aristokratia bálványáért fölládozandá a status legszentebb érdekeit. — Alkotmánytalan országban két elem küzd: absolutismus és alkotmányosság. Alkotmányos országban pedig, a sokak harca foly a kevesek ellen; a népnek, csak az alkotmány kivívásában és készítésében engedvén nevezeteseb részt. És mi, kik Európában rokonalanul állunk, az alkotmány-terjesztés első munkájában tegyük le a sokak és kevesek közti harcra minden hatalmat a proletarius néptömeg létesítésének magvait elhinteni? Most tegyük é ezt, midőn másutt az absolutismus megtöretvén az alkotmányos jogok gyakorlását minél kisebb száma törekszik kiterjeszteni? hogy csak kevesekkel osztva meg hatalmát, ha szükséges a sokak segítségével ismét a keveseket megfoszthassa jogaiktól. Innen erednek az ellenforradalmak. Alig 14 nappal előbb a híres Delcario Nápolyban a lazzaronik segítségével czélzott egy véres leczkét adni az alkotmányhősöknek. E miniszter, az absolutismus föntartása miatt nem félt polgárok vérvél fűrösztani Nápoly utczáit, és alattomban fölláztván a proletariusokat már csak 48 óra híjánzotta a contrarevolutióinak a revolutio-előtti kitörésétől. Delcario elüzetett, s a nápolyiak alkotmányt nyertek, de az öldöklésre megvásárolt proletariusok nyugodni még nem akarnak. Illy példák elég ok arra, hogy a politikai jog a gazdagok kizáró tulajdonává ne tétessék, sőt ezeknek is érdekekben fekszik azokat a népre kiterjeszteni. A gazdag morális képeződést könnyen szerezhet, míg a szegény lelke művelésére alig, vagy épen nem vergődhetik. Pedig a statusban a szellemi erő nagy factor. És most kérdésem legigazságtalanabb műve embernek, mit ész kigondolhatott, sziv megengedhetett, hogy a szegény még vele született jogától, a választási től is megfosztassék, — fötisztel. ur szerint „statusban a jogegyenlőségéről — szó sem lehet.“ Illy elv kimondása a polgári társaság és socialis viszonyt alapjában rázza meg. Polgári társaság épen a polgári jogok egyenlő securitációja végett alapult. S ha a status czélja: a legtöbb polgár boldogíttatása, meg kell kérdeznit azon legtöbbet, miben látják boldogságuk előmozdítását? Nyilatkozni fognak a választásnál, s választottja elveit képviselvén bizonynyal a jog-egyenlőség felé tartanak. Azért kimondani azt, hogy statusban jogegyenlőségről szó sem lehet, s ignorálni a status fő erejét, a szabadság legnagyobb garantitáját, a nép számát, annyi, mint az alkotmányt az absolutismus kezébe játszani, annyi, mint előkézszíteni oly közvéleményt, mellytől el levén a közegyenlőség zárva, például a vagyonegyenlőségben keresendné. S így midőn fötisztel. ur fél a radicalismus-tól megtagadván a jogegyenlőséget s ez által teremtvén elő a socialismust: communismust, — előidézi a birtok-e egyenlőség felé sovárgó vágyakat. — Azon szavai Montalembertnek, — mellyeket ő a kamrákban mondott, hogy „meg kell menteni a reformot a radicalismustól, mert az rosszabb az anarchiánál“ — oly nagy szavak, mellyeknek értelmök nincs. A radicalismus egyetlen elve: alkotmányos szabadság jogegyenlőség alapján; és a reformok Európában mind ide czéloznak. Tehát minek megmenteni a gyermeket anyjától, a radicalismustól? vagy mert anarchiát idéz elő? koránsem! sőt békét, rendet megnyugvást a polgároknak terem elő a radicalismus és számúzi az anarchiát. (Norvegiára hivatkozni, hogy ne legyünk annál democraticusabbak alkalmasint fötisztel. urtól helytelen volt, mert csak nem hiszi, hogy nálunk is, mint ott van, el nem akarná ismerni a király vetőjét. — Hódol szóló fötisztel. ur azon állításának, miszerint az értelmiség, becsületesség a legnagyobb képességet adja a politikai jogok gyakorlására; de míg oly hévmérő nem födöztenek föl, melly kivált a becsületességről tanusítványt nyújt, addig szerinte elégnek tartja, minthogy elég is, e jog gyakorlásához a romlatlan sziv s a velünk született józan ész. Mi magát az elvet illeti, tagadhatlan, hogy a polgárokat legközelebről érdeklik a községi ügyek. De most körülményeink nem új municipiumok alkotását igénylik, hanem a képviselleti tábla erősítését, miktént az alkotmányos országban szükséges. Épen ezérszóló nagyobb

fontosságot helyezvén az országos választási qualificatio eldöntésében, a községi belrendezést bár ohajtja, de a községi qualificatio csökkentését az országos fölrugtatására használni veszélyes játéknak tartja. Ehez nem járulhat s a borsodi módosítványt el nem fogadja. Szóló a politikai életet semminek föl nem áldozza, mert azt hiszi, hogy nagy baj ugyan, ha rosszul kezeltetnek a város belügyei s ezen a törvényhozás segítni tartozik; de ha a városok szavazati joga ugy ütné ki, hogy e miatt az alkotványosság és szabadság szenvedne, nagyobb lenne a baj, mivel többé nem a törvényhozás de forradalom segíthetne csak a bajon, pedig szóló békes átalakulást kíván. Kéri tehát Borsod követét, hogy vagy ne különítse el az országos és községi qualificatiókat, vagy a kérdést úgy állítsa hogy amaz ez által rövidséget ne szenvedjen. — Még Veszprém követéhez van néhány szava, ki az indirect választás mellett pártolól szólott. Azt mondá követ ur, direct választás azért lehetlen, mert nagy tömeg utasítást nem adhatna. Erre a megyei gyakorlattal felelhetne: de mást mond. E választványi munkában az utasításadási jogról szó sincs, s pedig nem feledségről, hanem mert e javaslat készítői meggyőződtek arról, hogy bár régiebb időkben az utasítások hasznosak lehetnek, jelenben a reformra csak ártalmasak lehetnek. Az utasítás nélküli követ elveket képvisel, a felelősségi személyét éri, s a garantia becsületességében fekszik: míg az utasított felelősséggel nem tartozik a küldők változó összealakulásai miatt. Küldőt jelen országgyűlés meggyőzhetne volna az utasítások haszonvehetlenségéről. — Rómára is hivatkozott érd. köv. ur, hogy ott is divatozott az indirect választás. Szóló minderről eddig semmit sem tudott; de még e példa daczára is csak a direct mellett marad. Ettől követ ur harmadik argumentuma sem mozdítja el, mely szerint hazánkban egykor a nemesség maga ülven össze a Rákoson, most azonban a nép az itt ülő képviselők által indirecte gyakorolja törvényhozási befolyását. Ez sokat, ép azért semmit sem próbál. Mert ha honunknak minden népe, magyar, tót, oláh, német stb. mindegyütt akarna tanácskozni, akkor még annál nagyobb teremsem volna elég, mint mellyet a moszka czár bír, hol egész ezred lovasság exercirozhat némelylek szerint. Különböben arról van szó, hogy az ide küldendő követ a nép által egyenesen választassék, nem pedig választott választók által. — Mindezeknél fogva szóló az egyenes választást kívánja, s mivel a qualificatiókba hazánk helyzete belé sodrá, a legalacsonyabb qualificatiohoz járuland, köteleességének érezvén annyi jogot menteni meg a nép számára, mennyi megmenthető.

Kubi cza (Trencsénym.) Méltányolja ugyan Borsod érdemes követének törekvéseit a jogegyenlőség terén; de küldőji utasításánál fogva vele egyetemben nem lehet, bár egyedileg, valahányiszor jogkiterjesztésről van szó, nézeteihez mindig örömet járul. — Hoszszabb fejtegetés után, mit a városi ügy tárgyalásánál uralkodó zsi baj miatt nem érthetünk meg — végre a kerületi jegyzőt pártolá, és küldőji utasítása nyomán a qualificatióra nézve némi módosítványt ajánlott, egyébiránt az egyenes választás mellett nyilatkozván.

Lónyay (Bereg) Ámbár Borsod érd. követének indítványát nem fogadhatja el, még is üdvözlé őt e téren, mert két oly hatalmas elvet mondott ki, mellyeknek jövőjük van. Hogy t. i. a községi rendszer az egyedi szabadság biztosító, más részről az országos szabadság a nagyobb qualificatiótól függ. Ha e két hatalmas elv többséget nem nyerhetis még most, vigasztalhatja magát érdemes követ az azal, hogy elveinek hatása volt és jövőre megtermik gyümölcseiket. A városok rendezését munkába mind a mult, mind a jelen törvényhozás azért vevék, hogy anomalicus helyzetükből kiemelkedve országgyűlési szavazatuk valóság legyen, Borsod érdemes követe pedig egyuttal a községi szabadságot is biztosítani szándékozik. Jelen körülményinkben azonban ez nem létesíthető az országgyűlésen, ha a mult országgyűlési tapasztalást használva, az akkori megállapodást elvetni nem akarjuk. Csak egy hibát vón észre a borsodi indítványban, hogy a népképviselleti rendszert akkor akará behozni, midőn municipiumok vannak még. Egyébiránt szóló is direct választást akar. — T o r m á s s y Békes köv. A választványban egyike volt azoknak, kik a községi és országos qualificatiót egymástól elválasztatni akarák, nehogy együtt levén vagy a községi élet szenvedjen rövidséget, vagy az országos érdek a községibe olvadjon át. E kívánatától elütetett. Most azonban természetesen következetességből is Borsod ajánlott módosítványt pártolja, mert nem pártolnia lehetlen, ha tekintetbe veszik, mit Borsod követe javaslatát támogatására felhozott. Azok a jog-philosophiából és történetből merítvék. Ezt ha okulni akarunk, nem mellőzhetjük. E javaslatról a direct választást elszakasztani nem lehet, mert a qualificatio ettől függ; és ha bizonyossá tétetett, a magasb censusról sem fog irtózni. Kik a direct választást czélul tűzék ki, az eszközöket is akarniok kell, és akkor a borsodi módosítványt, bár új, nincs félteni oka. A qualificatio iránti véleményét akkorra tartja fön, ha előbb a választás milyensége elhatározatván, az ex professo tárgyalatni fog.

Kossuth. Követtárs megújítáza nézeteit kimondván, csak némely itt mondottakra teend észrevételeket. Esztergami káptalan követének sok mondandója volna, de mivel nincs jelen, máskorra halasztja azokat, csak némelyekre felel. Arra, hogy a személyt alapul nem kell venni, szóló multkor megjegyzé már, miként a világon nincs példa, hol ellenkező tanusították, mire az érdemes követ viszonzá, hogy Manchester szavazatot azért kapott, mert független érdekek képviselhetének ott; szóló szerint azonban bár mennyi vagyon lett volna is ott összehalmozva, népesség nélkül soha szavazathoz nem jut a város. Országos voksról levén szó, sehol sem mondatik az, hogy ennyi meg ennyi népség kap egy képviselőt, hanem a népesség arányához képest az országot választó kerületekre osztják s ezekben a törvény által megszabott qualificatióval bírók választanak. — Szabadka követe fél kimondani, hogy a városi választás demokratiai alapra fektetett: szóló nyíltan bevallja, hogy ez irányban kívánja a kérdés megoldását, de e szó királyi város maga lehellené teszi annak teljes kivételét. — Némelyek úgy állítják elő a városi kérdést, hogy mivel popularitásából vesztett, még ez országgyűlésen meg kell oldani. — Hogy a kérdés vesztett popularitásából, természetes, mert az agitatio teréről leszorított, s most már az általánosságokon átesvén, a részletek fölött higgadtan foly a vita. Egyébiránt szóló nem akarja a kormányval tudatni, mintha mi e kérdés megoldását siettetni akarnék, mert akkor, mivel neki is van érdeke a kérdésben, oda viszi a dolgot, hogy a munkában nem sok köszönet leendő. Ő is teljes erejéből igyekszik siettetni e kérdés megoldását, de nem minden áron, mert vannak elvek, melyeket semmiért és soha föl nem ad. Illyenek: az egyenes választás, tanácskozási nyilvánosság s a administratív tisztviselők periodicus választása. Ha ezek megtagadhatnának, inkább ne legyen coordinatio. E kérdés rég megoldott, ha parlamentarizmus kormányunk van, mert a principiumok fölött tisztában levén a kormányval, nem kellene az akkora hagyogatni sokat. A dignitásnak is érdekében áll e parlamentarizmus forma, ha a reformok létesítése szándokában van; az itt ülő miniszter által tisztába hozván az elvet, a kérdés könnyen megoldatnék. — Részéről nem kívánna census nélküli qualificatiót létesíthetlensége miatt, hanem oly census, mely nem gátolja a jogkiterjesztést. Szóló ha nem királyi városokról volna szó, hanem kellene privilegium-levelekkel küzdeni, akkor a radicalis reformot követné, s ha hatalmában állana, hogy mint az óriás vállára hágo törpe tovább lát az óriásnál, igyekezne kizárni a nemzeteket, (melyek bár furták faragták az alkotványokat, de a nép másjáról megelégedtek, s rossz jósó legyen bár, de meggyőződése szerint e proletarius népség rázza meg egykoron a világot.) De hisz királyi városok rendezése fekszik előttünk s nem a jelen magyar országgyűlés föladata segíteni a proletarius népségen a radicalismussal. — Borsod követéhez fordulva, szóló nem érez oly bölcseséget magában, hogy új statuttheoriákat teremthessen, de hosszas gondolkodás után arra jutott, miként a szabadság neu rendszerektől függ. Magyarország fordulat pontját némelyek szerint, a centralisationnak a municipalitas ellenében fejlődere teszi. Ha visszatekint a multba, a történetből azt abstrahálja, hogy az ó korban a status volt minden az egyediség semmi, most megint a képviselőtől fogva az egyediség emelkednek a status fölé. Szóló szabadság eszményének nem tartja a francia alkotványt, mert hisz a szűkebb körü embernek is kell szabadság: és chimaera azon szabadság, hogy néhány 100 ember összejön s egy miniszterrel alkuszik. Neki a község ideája mindennél drágább. Az kell a szabadsághoz, hogy a községi életnek is legyen személyessége, mert különben az emberek pusztá eszméket imádnának csak szabadság gyanánt. A községi rendszert a parlamentarizmus kormányval megférőnek tartja, s hiszi, hogy a parlamentnek épen a községek morális individualitása kölcsönzi azon erőt, mellyel a francziáké nem bír. Ő tehát a választók között különbséget nem kíván, hanem a választványi javaslatot, mert ott a képviselő választás a municipiumokkal van összeolvasztva, fogadja el. — Kérjük meg tehát Borsod követét, hogy javaslatát későbbi stadiumra halasztja. — Egyébiránt ne oszljék el a tábla legalább a választás kérdésére határozat nélkül, de fogadják el egyhangulag az egyenes választást, s nyújtsa meg a másik párt is a támaszt, hogy a kormány láthassa, miképen a választás elve fölött a magyar országgyűléssel alkudni nem lehet. (Elnök végzésül kimondja az egyenes választást, bár még sokan szólni kívánnak a tárgyhöz) Ezzel az ülés 2½ órákor eloszlott.

Február 19kén 58ik kerül. ülés; e l n ö k ö k: Papszász és Hunkár, je g y z ó: Szentkirályi M. t á r g y: városi ügy. Kende (Szatmár m.) Küldőji a közvetett választást kívánják, mert a nagy népszámotól irtózik, mivel a proletarius nép legkönnyebben megvesztegethető, mint kinnél semmi értelem nincsen. De a közvetett választás mellett szól az eddigi szokás is, melly csendes gyakorlat levén a' célnak legjobban megfelel, mellyet mint hiszi — hogy a város a 3 éves me-

gyei zajos gyakorlattal nem cserélne föl. A sok választó tehát háborítaná a város nyugalmát s a személy-és vagyonbátorságot, de még mert az intelligencia sem található föl a sokaságnál: — azért az e' nézetektől csak kevésben különböz a borsodi módosítványt pártolja. (Vidám kacaj a követi tábla részéről.) Koller (Pest v. követe.) A censusról történetileg értekezvén, fölhozá Rómát, hogy miután Numa Pomp. a népet tribusokra osztályozván bizonyos vagyoni qualificatiókat alapított, kezdett világnagságra emelkedni a város. A mult országgyűlési megállapodásnál marad, kikötvén az egyenes választást. Babarcezy Csongrád köv. A királyi városok rendezésénél legfontosabb kérdés a qualificatio. Ettől fölteleztetik a választás függetlensége, ettől hogy a választás illő rendben menjen véghez. Leginkább az föladata tehát a törvényhozásnak, hogy az e' miatt fölmerülő aggodalmakat oszlassa el. Mivel pedig nem udu bizonyosan a rendelkezés által keletkezendő választók számát: úgy vél legezlszerűbben intézkedni, hogy e' készületi munka következtében egykor inkább tági-tani kelljen, mint megszorítani utóbb a nagy szám miatt a választási jogokat. Eloszlatandó mind azoknak aggodalma, kik a választók csekélységénél fogva, a választás függetlenségét veszélyeztetve látják, mind azoké, kik attól tartanak, hogy a számos választó mellett a rend szenvedend esorbulást. Az előbbieket aggodalmát úgy lehetne megszüntetni, ha egy minimum állapítatnék meg, az utóbbiakét pedig maximum meghatározása által. A maximum megállapítása igazságtalannak látszik, hogy a hasonló qualificatióval bíró a választásból kizárassék: míg a minimum meghatározása legalkalmas arra, hogy a választás függetlensége föntartassék; mert ha valahol qualificatióval fogvást a minimum által határozott szám ki nem telnék, a függetlenség föntartása végett, a törvényben megállapított qualificatióhoz legközelebb állókból kiegészíthető a minimum, s ezzel egyszersmind azok aggodalma el leszen oszlatva, kik a nagy számtól félve a kellő rend háborításától tartottak. — Borsod módosítványának alapeszméje, hogy különböztessék meg az országos választó a községi — igaz: de indítványához még sem járulhat következő okokból: 1) mert a községi választáshoz kisebb census kíván, mint az országoshoz; 2) mivel a községi választók száma nagyobb levén az országosnál — a választás nagy rendtelenséget idéz elő, mert a számos kenyerétől fosztandó tisztviselő, és némely a tisztviselői biztos életre ahító egyed pártoskodása sokkal veszélyes, mint midőn egyetlen követ, nem valami biztos életre, hanem csak megkülönböztetésre, jelöltetik ki. 3) mert e' rendelkezés castákat alkotván a polgárok közötti gyűlölséget megörökíti. Visszatér a 38 Sra, mellyet még bevégzettül nem tekint, melly szerint a nagy, közép és kis városok osztályozva levén, a szám tekintetika képviselet alapjúl. Ő bár a' személyt nem kívánja mellőzni, de a qualificatióra nézve nem tartja mindennek, sőt ezt teszik maguk is, kik a személyhez még külön vagyoni qualificatiót is akarnak. Szerinte legtanácsosnak vélné, ha a classisok szerint megnevezett városok né p e s s é g - e m l i t é s n é l k ü l qualificatióval tartanának. — Egyébiránt az egyenes vagy közvetett választás eldöntését akarja, s Pestm. köv. ellenében megjegyzi, hogy részéről egyenes választást kíván nagy qualificatio mellett. P a p s z á s z, elnök: A kérdéseket megkülönböztetve, legelőbb az volna eldöntendő: vajjon akarják e' a direct választást? Többen „e l f o g a d j u k” — kiáltják, mások még szólni akarnak. J a g a s i e s, (esztergam m.) Küldőji az indirect választást pártolja; különben Csongráddal egyetért. H á z m á n F. (Buda v.) Midőn a választási kérdés e' munkában elintéztetik, nemcsak a kir. városokra, de az összes nemzetjövőjére ható kérdés döntik el; szóló Borsod ajánlott módosítványát nem fogadhatja el, mert a választásnál nem az a főcél, hogy a jog terjesztessék, hanem hogy a választásnak kellő eredménye lehessen. A különbségnek országos és községi választó között philosophiai alapja nincsen, mert szóló szerint ki községi tisztviselő-választásra képes, az a követ-választásra is elég észszel bír. Komárom követe előadásával sem foghat kezét, mintha a községi rendezés a parlamentarizmus élet fejlesztése miatt halasztást tűrbetne. Szóló nagyon is fontosnak tartja, hogy a községi ügyek a község által intéztessenek el, ép oly fontosnak, mint a követtábla erősítését. — Először mindenesetre a direct v. indirect választás döntendő el.

Somsics (Baranya). A mult országgyűlési qualificatio fölötti vitákból meggyőződtek már a karok és rendek, miként a választási szélsőségeken a haza boldogsága nem alapszik, hanem azon, hogy független és értelmes egyedek folyjanak a választásba. Tegnap azonban a census nélküli választók mellett apologiát tartottak, mellyet szó nélkül nem hagyhat. — Nem akarja vitatni: a polgári hivatásbani eljárás jog é vagy kötelesség? csak annyi bizonyos, hogy ha jog, arra a status garantiat, hapedig kötelesség, képességet igényelhet. Mondatott: minél nagyobb tömegekből áll a választó testület, annál nehezebb a megvesztegetés. Ő ellenkezőt állít, mert a nagy tömegben sok levén a vagyonalan, annál

könnyebb a megvesztegetés, de nem állítja, hogy tehát a kevesebb választó megvesztegethető ne legyen, csak azt, miképen az által vettetik át a megvesztegetésnek, ha minél függetlenebb, értelmesb egyediségek képezik a választókat és azt, hogy e' garantiat nem a tömegnél, de mindig a polgárok kisebb részénél találhatott föl. Tehát koránsem a népszámban fekszik a garantia, így ha jog a választói befolyás, a jogot kiterjeszteni nem épen szükséges. És ha kötelesség a választás, nincsenek e' oly kötelességei a választónak, mellyek véghezvitelére csak vagyonos ember bir képességgel? És e' szerint a nagy tömeg sem elég garantiat nem nyújt, sem elég képességgel nem bir a választás sikerére. Tudja szóló azt is, miszerint a privilegialis, monopolizált jog, minő a születési, sem bir ezen kellékekkel: ép azért a közép ut a legüdvösebb, minél fogva a népszám, mint legjelesebb factor tekintetbe vétetvén a független értelmes egyediségek, mit vagyon ésszellemiség nyujtanak, ruházandók föl választási képességgel. — Igaza volt Pest követének, midőn azt jósolá, hogy a proletarius tömeg rázza meg egykor Europa alkotvány-oszlopait, de hogyan alkalmazhattá ezt ide, midőn politikai jogok terjesztéséről van szó, megfognia lehetlen. Szóló tudja, hogy a proletarius tömeg, csak napi hasznát elégítsék ki, mindenkor és bárki által eszközül használható: tartja azt is, miként e' tömeget politikai jogokkal kielégíteni nem lehet; mert míg az embernek anyagi szükségéi kielégítve nincsenek, a szellemekkel épen nem törődik. Igaz, a proletarius tömeg dönté meg Görögországot, Rómát, s az europai öreg statusok fölött Damocles kardjaként függ: de azért e' vész elhárításán politikai jogok terjesztésében áll, hanem a munka- és szigorú rendőrségben. Csak ez tartja féken a proletariusi néptömeget. — És szóló azért kíván anyagi qualificatiókat, mert tudja, hogy a status érdekét csak illy polgárok óltalmazandják meg s ezek fognak, nem pedig a proletariusi tömeg a haza veszedelmével szembe nézni s elene erős fegyverrel föllépni. Nem felelősoha azon franciaországi scenát, midőn Párizs utcáin a proletariusi néptömeg fölzendült, és a national garde békén nézte a tasát, de mihelyt a zavargók a boltok feltörését kezdék meg s fosztogatták a polgárok vagyonát: azonnal fegyverhez nyult a gárda, miért? mert qualificált polgárokból állott, kik nem türheték a vagyonosok rongáltatását. — Pest követe fölhozá, mikint a régi statusok az egyedet absorbeálták, míg a mai centralizált alkotványokban az egyediségek absorbeáltják a status. Ezt a francia kamarában Guizot mondá, midőn conservativ politikáját védelmezé, melly szerint az egyediségek is fölhasználtanak a forradalmi constitutióban, míg a császárság ideje alatt azok a statusban elenyésztek. Ha ezt Pest így érté: örömet kezét fog vele. — Végül a direct szavazást szóló is szavazat nélkül kívánja elfogadtatni, csak hogy minél előbb mondassék ki, mert a qualificatio minősége attól függend. Néhányan utasításait adák elő, s az elnök fölszólítja a rendeket, kimondhatja e többségül a direct választást. S e n t k i r á l y i M. Ha elfogadják a direct választást, aztán szavazni lehet a borsodi módosítvány fölött. S z e m e r e B e r t a l a n. Módosítványa mellett fölszólalni nem akar, mert támogatásra nem szorul, vagy nem volna e' teremben szabadság. Indítványa elveit megtámadni ha lehet is, de megdönteni nem, mert annak alapos igazsága rendületlen. Méltányolni tudja azon körülményt, hogy többnyire a mult országgyűlési megállapodásra vannak, mint a küldők előtt ismertes munkára, ez utasítások adva: ép e' méltánylással fogva, nem akarná követ urakat azon helyzetbe hozni, hogy melly elvet helyesnek ismertek, szavazás által ellene nyilatkozzanak; azért indítványát visszavonja. (Folyt.)

Előleges. A febr. 23kán tartott kerületi ülésben a város-rendezési munkálat tárgyalása folytatattván a szerkezet helyett a borsodi módosítvány fogadtatott el, melly szerint kis városokban a képviselők minimuma 30, középvárosban 82, s nagy városban 157re tétetett, s eként a lakosok számához úgy emelkedik, hogy az eredeti képviselőkhez 200, s illetőleg 400, és 800 lakos után adatik egy képviselő. A felelősségnek megközelíthetése tekintetéből megállapított hogy a tanácsnak kevesebbségben maradt tagjai külön szavazataikat jegyzőkönyvbe igtathatják. Az elnök a gyűlést — ha a tanácskozás valamely tárgy fölött be nem fejezték — csak a többség megegyezésével oszlathatja el. A tanácskozási esendit illetőleg Zala követe indítványozá: hogy az elnök csak akkor vezethesse ki a csendbontókat, ha abban a tanácskozási többsége megegyezik; ezt Somogy másod követe kielégítőnek csak úgy találta, ha egyszersmind elhatározattik, hogy a hallgatóság kirekesztése után a tanácskozás tovább folytatása a tagok többségének elhatározásától függjön, nehogy a rendbontás mesterségesen idéztetvén elő a hallgatóság kiszorítása a nyilvánosság mellőzésének szándékolt kifolyása legyen; és ezen módosítás Borsodnak azon hozzáadásával, hogy — a hallgatóságnak a tanácskozás folyamát háborgatni nem szabad, elfogadtatott.

A febr. 24kei kerületi ülésben a szavazásról szóló 74 szakasz Szemere B. javaslatára következőleg módosított:

„a” szavazatok a szöveg szerint vétetnek számba; általános szavazás csak a tárgy teljes megvitatása után, és csak azon esetben történik, ha a szöveg egyelő két részre osztható másképpen a többség ki nem tudhatná, vagy ha azt a tagok közül hárman kívánják.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

Zemplény megye. (Folytatása.) 8) Rövidleges viszsza helyezési tárgyakban eddig e megyében olyan szokás volt, — hogy folyamodásában megnevezte a felperes, — kit kérne helyettes alispánnak kirendeltetni, ezen szokás aztán oda ütött ki, hogy a felperes azt nyerte ki bírójának, a kit kívánt, de meg azt is mutatta az eredmény, hogy többnyire minden viszsza helyezésben két három táblabíró között forgott ezen helyettes alispánkodás, jövődöre ezen szokás megszüntetett, és a folyamodó köteles lesz folyamodványát előbb mindkét alispánnak bemutatni, s csak akkor fog a közgyűlés helyettes kiküldeni, hamind két alispán rá jegyezte a folyamodásra akadályoztatását, és akkor is leginkább a főszerződés fognak alkalmaztatni. Ezen határozást összevetvén a szolgabírói hivatal elhalmozó minduntalan panaszolt terhekkel, némi következtetésre bukkan a gondolkodó. —

9) Egy kis próbára volt kitéve szabadelvűségünk appetitusa: Debreczen sz. k. város nemzeti előjárósága ugyan is, bizonyos vasutra nézve tett ajánlatát tudató levelében, kedves barátjának nevezte a tekintetes vármegyét, s a nagyságos és tekintetes urakat önöknek, és lón nyoszorgós, mintha mondták volna némelyek, ho hó nemzeti uraimék! azért, hogy mi beszélünk, de nem úgy éreznünk, csak hátrább civis uraiméknak!?! —

10) Egy nem nemes ügyvéd, védletje próbalevelét — mely az ellenfél által hamisnak kiáltott — az eljáró szolgabírónak kiadni nem akarván, és a szolgabírói jelentés némely részét a közgyűlésben hazugságnak mondván, mit ugyancsak némelyek hallottanak: majd vasba veretett és zártott, pedig éppen az ugynevezett szegény legények mostani elnöke indítványára. És míg a szabadelvű párt kebléből alig emelkedett védelmére egykét méltányos pártfogás, a higgadt mérsékelt elnökség s tettekben sokkal következetes s méltányosb mérséki párttapasztalásban öszült tagjai vitték a dolgot oda, hogy audiatur et altera pars: Eként ügyészi kereset határozatot az ügyvéd ellen, ki lehet ugyan vétkes, de lehet ártatlan is, és így midőn hasonló esetben előre valakivel úgy bántak volna, vagy bánhatnának jövődében, a mint itt sürgöttetett, s hírében nevében megölelnék, mi kárpótlásalenne az ártatlannak? A mit akartok, hogy az emberek cselekedjenek titevek, ti is azt cselekedjétek azokkal. Ezen hamisnak állított levél története összefüggésben áll bizonyos gyantított súlyos vétek elkövetésével. Szomszéd Ungmegyéből ide Tályára házassodott kevéssel ez előtt közkedvességben s az alispáni székhöz igen közel állott uri ember, jó pénzért bizonyos agg özvegyet vett feleségül, s nem várhatja gazdagság és minden mellékes kényelem ölen is az öt híven szeretete becsületes nő természetesen halálát, a házibarat orvossal lepett szünetre, s méreggel lón kivégezte a jó nő. Illy orvos si rendeltvényekért természetesen gazdagon kellett fizetni, s abban nem is volt fogyatkozás. Az aggnótól megszabadult férj aztán elkezdé vesztegetni a szinlett szerelem és kedveltetéssel magának hagyományoztatott löképenzeket és javakat, s csak hamar tulajdonságra hajolván a száz ezres ur állapotja, hogy hitelezőit kijátszodja s magának titkosan biztosított valamit, ismét a házibarat orvosra lón szükség, és készült hamis kötelezvény-átadás, és minden. — Ámde a sok rossz tulajdon mellett is jó hiszemű ur, nem gondolt a példabeszédre, miszerint kötve kell hinni a komának, és biztosítványt nem vett az orvostól, és ez a hamis keredvénnyü át-

adást igazán megtartotta, és lett a házibaratok és cimborák közt rettetenes gyűlölség, a sántikáló büntetés nyomozó a vétkeket híven s most törvényszéki tárgyalás vár mindkettőre s kik pár évvel ezelőtt rangban és fényözönben tomboltak, most elzárva, kenyéren és vízen várják az ítéletet.

(Polyt köv.)

KÜLFÖLD.

OLASZORSZÁG. A szardíniai alkotvány alapjai köv: 1. cz. A kath. ap. római vallás egyedüli statusvallás. A többi fenálló isteni szolgálat törvényesen türelik. 2. cz. A király személye szent és sérthetetlen. 3. cz. Egyedül a királyt illeti a végrehajtási hatalom. 4. cz. A statusfőnök. 5. cz. Parancsol az összes szárazföldi s tengeri haderő fölött, üzen háborút s köt szerződéseket béke, szövetség és kereskedés iránt, kinevez valamennyi hivatalra s osztja a szükséges parancsokat a törvények végrehajtását illetőleg, a nélkül, hogy felüggeszhetné meg tartatásukat vagy feloldhatná alólók. 6. cz. Egyedül a király erősíti meg s hirdeti ki a törvényeket. 7. cz. Az egész igazságszolgáltatás a királytól ered s az ő nevében kezeltetik. 8. cz. A király a megváltoztathatja a büntetéseket. 9. cz. A törvényhozó hatalmat a király s két kamra együtt gyakorolja. 10. cz. Az első kamra király által holtiglan nevezett tagokból áll: második egy a még határozandó census alapján választható lesz. 11. cz. A törvény-előterjesztés (kezdeményezési jog) a királyt s mindegyik kamrát illetendi. Azonban minden adóztatási törvény legelő a választó kamra elibe fog terjesztetni. 12. cz. A kir. évenként hivatalja a két kamrát öszsze; ő halasztja el az üléseket s a választó kamrát eloszlathatja, de ezen esetben egy másikat hivatal öszsze négy hónap alatt. 13. cz. Semmiféle adót nem lehet kivetni vagy megszüntetni a kamrák tárgyalása s király megerősítése nélkül. 14. cz. A sajtó szabad lesz, mindazáltal viszsza ható törvények alá vetve. 15. cz. A személyes szabadság biztosított. 16. cz. A bírák, kivéve a parancs által rendelteteket, letétethetetlenek lesznek, miután hivatalaikat egy még meghatározandó időn keresztül gyakorolták. 17. cz. fen tartja magának a király a községi katonaság-felállítását, mely is egy még meghatározandó adómenyiséget fizető személyekből álland. Ez az igazgató hatóságok s belügyi miniszteriség parancsainak lesz alávetve. 18. cz. A király azt azon helyeken, hol szükségesnek tartandja, felüggeszteni vagy eloszlatni foghatja. — Ezenkívül ígértetik, hogy a só ára f. eszt. jul. 1-jétől kilogrammjától 30 centesimóra fog főleg a szegényebb osztályok java tekintetéből, csökkenteni.

Nápolyban főleg egy jezuita atya lázasztá fel a legalsóbb néposztályokat egy nyilvános predikáció által, melyben jelenté a népek, miszerint fel akarja őt világoztatni a legutóbbi események valódi jelentősége fölött. A nép és a lak, az ismeretes lazzaronik, kiket Nápolyban már eltűntek tartottak, hirtelen nagy tömegekben jelentek meg mint károgó véznadarak orkán előtt. Rémitó katasztróf fenyegetőzék a Delcaretto barátai által felizgatott gyűlévész részéről. Azonban a jobbak csakhamar elnyomák a kitörni készülő vést s több lazzaroni fogságra huzoztatott — A közbocsnál újabb végzemény szerint egész 1830ig terjed s valamennyi politikai vétkes vagy vádlott kegyelmet nyert. — Palermóban a forradalomhoz csatlakozott egyházi rendek közül különös említést érdemelnek a kapuczinus atyák. Köv. kiáltással: „Viva Santa Rosalia! Viva Pio nono!” álltak a „tisztas atyák” a nép soraiba s munkás részt vőnek a mozgalmakban.

Genuában is újra meg újra lázongási jelek mutatkoztak. Főgyűléshely a Carlo Felice színház előtti tér; febr. 6kán azonban magában a színházban történtek zajos jelenetek. Már kezdetén a dalmúnek (Horatius és Curiatiusok Mercadante-től) e kiáltásra: „ki a zászlókkal!” földszint és a páholyok-

ban háromszínű zászlók tűntek elő, melyek is roppant örömmel üdvözöltettek. Később a közönség a nemzeti dalt kívánta az operai személyzettől hallani, mely alatt sok a napi eseményekre vonatkozó éljenkiáltás vala hallható, midőn hirtelen az olasz fül előtt most annyira borzasztó kiáltás: „Evviva l' Austria!” hangzott fel. Erre iszonyu láрма támadt s a felkiáltót ki akarták a színházból dobni. — Csak nagy nehezen lehetett a zajt annyira lecsillapítani, hogy indította ünnepélyesen kijelentheté, mikép félre lón értette. Színházban és utcákban most mindenütt a háromszín lobog s háromszínű kokárda díszlik mindenki mellén.

Milanóban is naponként aggasztóbbak a körülmények. A katonaság tovább türethetetlen helyzetben van. Gyermekek az utcán gonyolják s a pinczerek megtagadják a szolgálatot tőle, tudván, hogy erőszakhoz nem szabad nyulnia. Ötven hölgy alakult egy társaságba, szükölködők fölségellésére s ez egylet kebléből erednek hallomás szerint a napi parancsok az egész forradalmi mozgalom számára. Febr. 6kán nagy népközönség gyűlt a székesegyházban öszsze háladásul a két Sziciliának adott jótéteményekért. Este a Scala színház zsufolásig tömve volt; ezután kivilágítás akart lenni, de a felsőség által eltiltatott.

TÖRÖKORSZÁG. Resid pasa nagyvezér holtiglani díjpótlékkal 50 ezer piastert nyer havonként — főleg azon ürügy tekintetéből, hogy az ismeretes görög-török meghasonlás kiegyenlített, mert különben a ki az ottani viszonyokat ismeri, örízkednék Resid miniszteriségének hosszas életet jósolni. — Mivel nem ritkaság Törökországban, hogy a kegyenczek éppen bukásuk előtt még kitüntetés s ajándékban részesülnek. Azt is rebesgetik, hogy Resid pasa, az elleni folytonos eselszövények annál biztos elhárítására, tanácsosnak tartotta versenyzőtársai egyikével, az előbb hatalmas Riza pasával, szorosabb öszszekötötésbe lépni, minek következtében a mostani kereskedelmi miniszter ismét szeraskierré fog nevezetni. Az epemirigy nagy előhaladást tesz, különösen Konstantinápoly környékén. A perai lakosság magasabb osztályiból nemrég esett néhány áldozat ottan ismét nagy retteget gerjesztett. — A rendkívüli küldöttül érkezett pápai követ számára a porta Pera vendéglőinek egyik legnagyobbikát fogadta lérbe s a fogadásnak havonként 3 ezer pftot fizet a követnek adandó szállás és étkezésért. Már több napig rendesen terítének reggeli s ebédre, mintha már jelen lenne a várt vendég. Ezen valódián keleti kitüntetés azon fényes fogadás elismerése s viszonzásul történik, melyet mult eszt. a porta követe, Sekib effendi, a pápai udvarnál tapasztalt.

Külföldi elegy. A francia követkamrai választó, 19 napi vitakozás után, végre miniszteri szellemben alapított meg. A ref. kérdés e szerint még igen korai. A ref. lakoma tartatása Párizs 12d. osztályában febr. 23ra volt határozva. A kormány erővel szándékozik azt gátolni s már intézkedések is tettek e végre. Csudálatos a hadsereg e részben az ellenzék mellett, s a nemzetörség ellene nyilatkozott. — Montpensier herczegnő viselő. Szűlni Spanyolországba menend, mert csak született spanyol lehet ottan trónörökös. — Heiné Henrik, miután elmezavarodási baja ismét nagyobbult, orvosok tanácsára Párizst odahagyja s vidékre távozik. A palermoi zendülési választvány febr. 3kán kijelenté, miszerint a fegyvert addig le nem rakják, míg a sziciliai parlament 1812 s 1816ki alkotvány szerint öszsze nem gyűlt s az alkotványkérdés fölött határoz. A nápolyi király február 7kén újabb alkudozókat küldé Sziciliába. — Delcaretto volt nápolyi rendőrminiszter Marseilleben szállott ki.

Siegwart Müller, a híres luzerni conservatív s volt kormányfőnök, még folyvást Inspruckban tartózkodik — néhány kísérő társával s a jezuitákkal együtt.

Dunavizállás: Budán, 24én: 14' 4" 6" az 0 fölött.

26ik szám.

† Csöd szakács-állomásra.

A pesti nemzeti Casino részéről ezennel közhírre tétetik, hogy az intézetnél levő szakácsi állomás e folyó év sz. Jakab napján megürülendővén, azt elnyerni kívánók alulirt igazgatóságához

legfeljebb folyó eszt. junius (első) napjáig folyamodjanak, a hol is az állomással járó esztdei fizetésről s kötelez ttségéről bővebb értesítést nyerhetnek. Kelt Pesten február 9én 1848.

Hajnik Pál,
n. Casino igazgató által. 2-3

58. Árverési hirdetés.

A nagymélt. magyar kir. udvari kincstár kegyes jóváhagyásából közhírre tétetik, hogy az 1847k esztdei dióságúri urad. termésü 44hordó majorsági, és 238hordó déznaborok 1848. eszt.

martius hó 31k (harminezvededik) napján Miskolcson a k. kasznári lakban tartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőknek készpénz-lefizetés mellett eladati fognak. Kelt Miskolcson, január hó 31. 1848. 2-3

59. Árverési hirdetés.

Néhai méltóságos és főtisztel. szalai báró Barkóczy László, székesfehérvári püspök ur hátrahagyott tömegéhez tartozó különféle ingó javak, jelesül: szelenczék, órák, tikrök, esillárok (Luster), képek, szőnyegek, kocsik, lovak, lószerszámok, közönséges és aszaborok s egyéb

tárgyak f. eszt. martius 13án (tizenharmadikán) és reá következő napokon Székesfehérváron létező püspöki lakban nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőknek tüstinti készpénzfizetés mellett el fognak adati.

Venni szándékozó a nevezett helyen reggel 6 órákban megjelenésre hivatalos. 2-3

Szerkeszti Helmezy Mihály. — Nyomatik Trattner-Károlyi betűvel, uri-utca 453. szám.

É R T E S Í T Ó.

1848.

†Néhai mélt. tolnai gróf Festetics János József ur földalagos örökösének Pest sz. kir. város határában, a várostól alig félórányira kassai országotban fekvő szép birtoka, mely közönségesen R á k o s n é v alatt ismeretes, 1848. eszt. martius 23dik (huszonharmadik) napján, szokott délelőtti órákban a hely szinén közárverés útján, fundus instructussal vagy a nélkül fog eladati. — E birtok állománya 317³⁷⁸/₁₂₀₀ hold első osztályu szántóföld, 136¹¹⁶³/₁₂₀₀ hold legjobb minőségü rét, 23⁹⁹⁹/₁₂₀₀ hold erdő, 2⁹⁸³/₁₂₀₀ hold konyhakert, 2¹¹⁸⁶/₁₂₀₀ hold szőlő. — tesz tehát az épületek területével együtt 796³²⁰/₁₂₀₀ holdat. Vannak rajta urasági lak, tiszt ak, eseléd lakok, gazdasági épületek, kovács-műhely, jól jövedelmező vendégfogadó s végre az egész birtokot keresztül hasító szelid vizü Rákos patakon egy négy kerekü és szintén jól jövedelmező malom. — Bővebben értesülhetni Pesten hites ügyvéd Deák József (Ulloi ut, gróf Károlyi házban) és Zsivora György (Servitátor, Sziklay házban) uraknál. — Pozsonyban: Tóth Lőrincz h. ü. urnál (Zöld téren, Lőrinczkapu mellett, 238 sz.) s Bécsben udvari ügyviselő Bartlanghy László urnál (Dorotheergasse 115.) 1-3

Hirdetés.

Az apatini kir. kincst. igazgató mérnöknel egy fizetéses gyakornoki állomás, mellyel évi segélypénz fejében 180 pengő forint a napidíjak 21k osztályával járul, megürülvén, kik ezen hivatalt megnyerni ohajják, ebbeli folyamodványukat, mellyben magukat kiképzetségök, rajzoláshani ügyességök, mérnöki oklevelek s eddigi magokviseléről kelőleg igazolni tartoznak, legfeljebb folyó eszt. martius 27dikeig (huzsonhetedikeig) a zombori kir. kincst. főigazgatósnágnál nyujtsák be. 1-3